

Nr 5.

Av herrar **Molander** och **Lindberg**, om anslag till understöd i vissa fall åt egnahemsägare.

Genom rådande depression på jordbrukets område, som numera gör sig starkt gällande i kanske icke mindre omfattning på arbetsmarknaden i övrigt, hava inom de norrländska länen ett stort antal innehavare av egnahemslån kommit i en synnerligen bekymmersam belägenhet, och är detta fallet i alldeles påfallande grad för ägare av egnahemsbelånade jordbruksfastigheter och bostadslägenheter i skogssocknarna respektive trävarudistriktet. Det stora antalet exekutiva auktioner å dylika fastigheter talar i berörda avseende sitt tydliga språk och vittnar tillräckligt om de ödeläggande verkningarna, som anförda förhållanden föra med sig. Omfattningen av denna förödelse blir så mycket större och djupgående, som densamma nästan undantagslöst drabbar strävsamma och för sin existens hårt arbetande personer, vilka i sin mödosamma strävan för det egna hemmet under årtal underkastat sig de största försakelser och uppoffringar i förhoppning att till sist vinna en tryggad tillvaro för sig och de sina. För detta ändamål hava de genom otrolig flit och berömvärd arbetsamhet åstadkommit åtskilliga besparingar, som oavkortade nedlagts i fastigheterna. Men dessutom representerar deras eget arbete för fastigheternas bebyggande och uppodling avsevärda kapital, varjämte det övervägande stora flertalet för byggnaders uppförande och inredning nödgats ådraga sig skulder utöver egnahemslånen, vilket i många fall tvingar vederbörande till de mest kännbara offer för att det hela icke skall ramla sönder.

Vid planerandet av det egna hemmet räkna nog de allra flesta med för handen varande förhållanden och i vanliga fall uppkommer väl tanken därpå, när tillvaron och framtiden te sig som bäst. Det må därvid icke förtänkas dem, att de vid sina kalkyler räkna med gällande värden och rådande arbetsförtjänster, lika litet som någon har rätt att klandra de förhoppningar om förbättrade framtida levnadsmöjligheter, som med all rätt knyts till det egna hemmet. Utan en sådan inställning till problemet vore nämligen all företagsamhet på området hopplös. Men härtill kommer att många med hänsyn till den alltmera inträdande osäkerheten på arbetsmarknaden i tillkomsten av det egna hemmet se en utväg till säkrade existensförhållanden och ett stöd i självförsörjningen. Denna omsorg för framtiden bottnar ytterst i välgrundad farhåga för den ständigt fruktade tidpunkt, då arbetsförtjänsterna komma att upphöra på grund av irakad arbetslöshet eller kroppskrafterna börja avtaga.

Inför dylika perspektiv, som numera inställa sig och ständigt hota dem som för sin utkomst i produktionens tjänst äro beroende av sin arbetskraft, är det icke ägnat att förvåna om de ekonomiska kalkylerna för det egna hemmets tillkomst grundas ej enbart på materiella förutsättningar utan jämväl på förhoppningar för framtiden. Följden härav blir, att hemmet planeras med hänsyn till jämna och oftast jämförelsevis goda arbetsförtjänster. Sker detta i början av goda konjunktioner på arbetsmarknaden och dessa fortlöpande förbättras under en längre tid hinner egnahemsbyggaren i regel över det värsta portföret och har då alla förutsättningar att klara sig jämväl under en senare inträdande lågkonjunktur, varvid det egna hemmet ofta utgör ett värdefullt stöd att övervinna även mindre goda arbetsförhållanden. Då emellertid depressionen kommer tidigare och framförallt då densamma gör sig gällande i den utsträckning och så djupgående kraftigt, som nu är fallet, drabbas egnahemsägaren hårdare därav än de flesta andra, samtidigt som dennes förluster genom depressionen bliva ojämförligt större och, vad än värre är, med få undantag medföra fullständig ruin, varur den därav drabbade knappast någonsin förmår att resa sig.

Inom de nordliga länen finnas för närvarande många egnahemsägare, som efter antydde utveckling redan nu eller inom närmaste tiden komma att befinna sig inför ett tydligen oundvikligt sammanbrott. Vid företagna undersökningar därav har det otvetydigt framgått, att såväl jordbruks- som bostadslägenheter med egnahemslån på grund av den ekonomiska utvecklingen i en betydande utsträckning ej längre kunna finansieras med nuvarande lån, givna under gynnsammare förhållanden och beräknade på helt andra värden än de nu gällande. Någon förändring till det bättre häri synes ej vara att förvänta. Ty även om den nuvarande depressionen skulle visa sig vara av snart övergående art, hava många av dessa egnahemsägare under tiden varit föremål för en fortgående utarmning, som för långa tider framåt i betänklig grad rubbat deras ekonomi. Vid övervägande av olika utvägar för åstadkommande av det bistånd, som i förevarande avseende oundgängligen erfordras till förhindrande av en eljest befarad förödelse av katastrofal verkan bland egnahemsägarna, ha vi ej kunnat finna någon annan lösning av frågan än att vederbörande egnahemsnämnder beredas möjlighet att efter sorgfällig prövning i varje särskilt förekommande fall kunna medgiva den nedskrivning av beviljade egnahemslån, som med hänsyn till numera inträdda och utan vederbörande låntagares eget förvållande uppkomna förändringar ifråga om värden och säkerheter befinnas nödiga för återställande av den ursprungliga relationen mellan dessa säkerheter och beviljade lån. För ändamålet erforderliga medel torde böra av riksdagen anvisas såsom ett extra tillskott till egnahemsnämndernas riskfonder samt därvid bestämmas utgå såsom förslagsanslag med ett belopp av 1,000,000 kronor.

Med anledning härav och under framhållande av det synnerligen behjärtansvärda ändamålet med förevarande framställning få vi härigenom hemställa,

att riksdagen ville för det ändamål, som i motionen avses, samt i den ordning och med anlitande av de medel, som vid ärendets omprövning anses lämpligt, anvisa anslag med 1,000,000 kronor att ställas till hushållningssällskapens förfogande för beredande av lindring åt egnahemsägare i enlighet med de föreskrifter och bestämmelser, som av vederbörande utskott befinnas erforderliga.

Stockholm den 14 januari 1931.

Helmer Molander.

Elof Lindberg.
